

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken Junius' 27 - dik napján, 1817 - dik esztendőben.

Portugallia.

Arról az özszeesküvésről, a' mely Portugalliában munkába vétetett vala de szeréntesen kitudódott, már megérkeztek Marschal Lord *Beresford*tól a' hivatalyserént való tudósítások is az Anglus Országlószékhez Londonba, 's ezeket foglalják magokban: —

Lord *Beresford* Aprilis' 15 - dikén *Lisbonában* az Országló Tanátstsal egygyütt lévén, ennek tudtára adta, hogy ő valamely titkos özszeszövetkezésnek akadott légyen nyomába, mellyel a' mostani Országlószéknek felfordittatására van célzás. Az Országlótanát's tagjai közül még egygyik sem tudott semmit a' dologból. A' Marschal jóvallotta a' Tanátstnak, hogy semmi jelek által ki ne nyilatkoztassa, hogy valamit megsajdított légyen a' dologból, mind addig, míg minden eszközök elő nem vétetnek a' bünös célzásnak gyökerestől való kiirtatására. Még ekkor úgy látszott, hogy a' bünösök nem határoztak volt bizonyos napot gonosz plánumjoknak munkába való verésére, tsak annyi látszott bizonyosnak lenni, hogy Május' 25 - dike és Jun. 5 - dike között fogjanak hozzá feltett céljoknak végrehajtásához. Ehez képpest úgy tétette rendeléseit az Országlótanát's, hogy az özszeesküvés' tagjait Május' 25 - dikén éjjel fogdostassa özsze, mely a' legjobb rendel, 's a' mi legszerentsébb környülállásnak tartathatik, legkissebb vérontás nélkül, végre is hajtott. Az özszeesküvésnek feje General-

Lajtnánt *Gomez Freire*, kinek házánál néhány nyomtató sajtókra, és nagy számú kinyomatottproklamátziókra találtak. Ötlet a' *St. Julien* várába zárták; ha kiüthetett volna az özszeesküvés, Portugalliai Feldmarschal - Generálissá neveztek volna. Azon személyekre nézve, a' kik ezen esetben az Országlókormány mellé voltak határozatva, ezen hivatalyserént való tudósítások szerént még különböztek a' vélekedések. Az országnak egyéb városai-
ban nevezetesen *Oportóban* is, sok emberek fogságra tétettek.

Akkor, mikor ezen tudósításokkal a' postahajó a' *Tágus*' torkából *London* felé útnak indult (Május' 28 - dikán) Lord *Beresford* *Alcantarában* tartózkodott. A' katonaság között jó indulat uralkodott; a' tsendesség egy szempillantatig is meg nem zavartatott; a' politziai rendtartás jó állapotban volt. Az elfogdostott emberek a' *Belem* és *St. Julien* nevű várakba zárattattak; haladék nélkül Katona - biztosság' eleibe fogják őket állítani. Minden jelek azt mutatják, hogy ezen környülállások között sem a' nemeseknek sem a' katonaságnak a' Király' s haza eránt való hűsége nem ingadozott legkissebbet is, legalább még eddig egy nemest is el nem fogtak volt. A' hünösöknek özszesfogdostatása oly titkon és tsendesen ment véghez, hogy még más nap' sem terjedett volt el a' híre. —

„Nem régen történt vala, így írnak egy Londoni levélben, hogy Marschal *Beresfordra*, mikor ő egyalkalmatossággal

egy Portugallus sereggel mustrát tartított volna, egy lövés adatott, de ez akkor csak valami történetből esett lövésnek tartatott lenni: de már most látni lehet, hogy függésben volt az a most kilődött öszszeesküvéssel. Generális *Freirét*, éjjeli 12 órakor a könnyesházában ülve, lepték meg. Két pistoly volt előtte az asztalán, de nem használta őket. Az emberei nem akarták hozzá bebotsátani a strázsákat, de ezek berontottak. Egy székérbe tételtetvén, egy Politziantiszt, egy Oberslajtnánt, 's 13 Dragonyosok kísérték-el a fogházba; reggeli 4-gyedfél órakor pedig Oberster *Hadicknak*, a' ki az alatt 4 Kompániakkal megérkezett vala, gondviselése alá adták. A' foglyok föld alatt lévő kemény tömlötzekbe zárattattak. Az egész *Lisbonai* nép nagy tsendességben volt ezen tudósításoknak elindulásakor.

Lord *Beresford* annak a' kastélynak, melyet néki az Országlószék *Lisbonában* lakásul rendelt, kerti szlogoriás részében, a' föld' színen lévő szobákban lakott; néhány ajtókon be lehetett hozzá menni; az ablakai a' földig leértek. Jó lelki esméréttü, és senkinek nem ártó ember lévén Lord *Beresford*, az ajtókat és ablakokat soha be nem szokta volt záratni, sőt meleg időkben az utolsókat éjjelenként távanyitva hagyatván úgy szokott volt hálai. Melyre nézve úgy intézték vala el a' bünösök a' plánumjokat, hogy egy csoportjuk az 1-ső Regementnek egygyik Kapitányával hozzá a' kertbe bemenvén, az ágyában elébb ötöt fójtsa-meg, 's tölle egyenesen a' hadi, tengeri, és külső dolgokra ügyelő Ministerhez *Don Miguel Pereira Forjezhez* menvén, ezt is ekképpen oltsa-ki a' világból; az után minden Portugallus szolgálathan lévő Anglus tiszteknek megölköltetni, a' függetlenség' zászlójának kifüggesztetni, a' proklamációknak kiadattatni, 's a' Királyi kastélynak, a' pénzverő háznak, a' kintstár-

nak, a' puskapormagazinumnak, 's a' fegyveres háznak, elloglaltatni kellett volna az insurgensek által. Ezt a' sok részszat mind, egyetlenegy embernek szémsége háritotta-el, a' ki már két hónapokkal az előtt megérezte volt, hogy hitoda fát raknak a' tűzre. — Az öszszeesküvés' feje *Gomez Freire* egykor Oberster volt a' Frantzia 4-dik Regementnél; hanem Marschal *Junot* ötöt Párisba küldvén, az egész hadakozás alatt ott tartózkodott, 's kétség kívül ott szitta-be azt a' revolúziós hajlandóságot, melynek most a' maga megbukását köszönheti. Már tizti Diplomákat is kezdettek vala kiosztogatni az öszszeesküvés' sejei, 's a' felállítandó Országlószéknek *Portugalliai Független Tanács* titulust adtak vala.

B r a s i l i a

Az innét *Londonba* érkezett legújabb tudósítások részint, *Bahiából*, részint *Maranhaóbol* jöttek. Azok Aprilis 18-dikáig, ezek 20-dikáig terjednek. Ezek szerént valamint *Bahiában* úgy *Maranhaóban* is teljes tsendesség uralkodott. *Pernambucóbol* valami szökevények érkeztek *Maranhaóba*, a' kik onnét oly hírt hoztak, hogy a' nép ugyan még akkor engedelmességgel viseltetett a' Revolúziós Országlószékhez, de csak félelemből. *Pernambucóban* rettenetes nagy szárazság uralkodott, mely miatt nem lehetett szarvas marhát hajtani a' vásárookra, 's minthogy itt a' nép' elesége csak ebből áll, nagyon féltek a' megéhezéstől. A' *Portugallus* kereskedőknek hajóikból, mellyeket a' kikötőhelyben letartóztattak a' támadók, a' városnak oltalmaztatása végett úszó batteriálat akartak csináltatni, a' melly dolog nem kevés nyughatatlanságot okozott ezen hajók' tulajdonosáknak. A' *Bahiai* kikötőhelyből három hajók eveztek vala el 600 emberekkel, *Pernambucónak* megtámadására.

Az Északi Amerikai levelek szerént oda a' *Bostoni* kikötőhelybe Május' 16-

dikán a' *Gipsy* nevű Pernambucói hajó megérkezvén ezen a' Pernambucói revolucziós Országglószékét Követje *Antonio Gonsalvo-de-Cruz* is megérkezett oda, oly czéllal, hogy kérje az Egygyesült Státusok' Országglószékét, hogy Pernambucónak függetlenségét ismerje-meg. Hanem, mint a' *Washingtoni* Ministeriális újsághol észre lehet venni, bajosan fog a' nevezett Követ igen kedvesen fogad a'ni *Washingtonban*. — Mikor ez a' *Gipsy* nevű hajó a' Pernambucói kikötőhelyből elevezett (April. 7-dikén vagy 8-dikén) akkor ott tsendesség uralkodott: hanem a' Királyi hajók a' kikötőhely előtt állottak, s oda semmi hajót be nem bocsátották. A' *Washingtoni* újságíró úgy ítélt ezen Pernambucói népzendülésről, melly, mint ő magát kifejezi, csak az ott volt Kormányozónak néhány szabad akarattal való és gondolatlan lépései által okozott, hogy ennek kimenetelét el kell várni, minekelölte az ember hozzá szollhatna.

Angliába Jun. 6-dikán érkezett-meg a' *Chesterfield* nevű postahajó *Rio-Janeiró*ból, melly innét legelőbb hozott hírt ezen támadásról. Aprilis' 10-dikén evezett-el *Rio-Janeiró*ból. Itt azt gondolták, hogy *Pernambuco*, minekutánna a' tenger felől a' Királyi hajók, s a' szárazon néhány ezer emberek által körül vettetik, leghamarább az éhség miatt fogja feladni vagy megadni magát. — A' Pernambucói Kormányozó is megérkezett, vala' ezen hajónak elevezése előtt *Rio-Janeiró*ba, és mint mondják, azonnal *Brasil* szigetére küldötte a' Király szónagyvetésbe, azért, hogy nem állott eléggé hatósan ellene a' támadóknak.

Az itt, I és II számok alatt követhető proklamátziókat a' *Bahia* Kormányozó Gróf *Arcos* azokhoz a' Pernambucói lakosokhoz intézte; kik a' Királyhoz való hűségben megmaradtak, a' *Bétsi Be-*

bachterrel, pedig az ő *Madridi* levelezője közölte: —

I. *Pernambucói* betsületes lakosok, kik a' ti méltatlan hazafitársaitoknak gonosz tselkedetétől undorodtok! Sőt familiáknak vallástételeikből, kik a' Rebéliselmek elszenvédhetetlen uralkodása alól magokat futás által megmentették, úgy látszik, hogy az a' hely, mellyen valaha egy *Vieira Bernardónak*, egy *Camerannak*, egy *Dias Henriknek*, s más embereknek hűsége fényeskedett, kiknek neveik a' Hérosok közé számláltattak, hitkezegett r ebellis tsudaállatok' pokoli barlangjává lett! Annak megmutatására, hogy az ártalmis melly nagy bünt követtek el ezek a' ti úgy nevezett fejeitek, hogy azzal a' hazugsággal mérészlették káromlani azt a' Helytartóságot, a' melynek Kormányozójának barátjának lenni nékem van szerentsém, kötelelességemnek esmerem lenni azt, hogy benneteket bizonyosokká tegyelek a' félől, hogy a' *Bahiaiak* választott mondása ez: *Hűség a' mi szeretett Monarkhánk eránt!* és hogy itt, mellette tek minden katona, megannyi *Seipióvá* fog válni, mihelyest azt a' paranzsot venni fogja, hogy azon gyalázást bőszzút álljon, mellyet azon Fejedlem ellen elkövettek, a' kit minyjók szívészerént tisztelnek, s a' kinek mindenkor adakozó s jóltéví kezeit tsókolni néknek a' magok hazájokban régebben szerentséjek vala, mint az ő *Brasiliai* egyéb alattvalóinak, s a' kitől mi már a' szeretnek s nagylelkűségnek minnyájan ily sok bizonyoságot vettük. Kélt *Bahia*ban Mártz. 21-dikén, 1817-ben. — Aláírta: Gróf *Arcos*.

II. *Pernambucói* lakosok, kik a' mi Urunkhoz a' Királyhoz hűségesek vagytok! s a' kiknek száma, mint én tudom s mint minnyájan remélnjük, igen feles, kötelelességemnek lenni tartom azon igazságokat felfedezni előttetek, mellyeket tőletek eme' neveltséges Uralkodók, kik

bennetek oly nyájasan a magok karjaik közé szorítani kívánnak, kegyetlen módon eltitkolnak. Ok félnek töltek, és méltán, mert a *Pernambucói* lakosoktól félni mindenkor valóban lehetett; 's a midőn benneteket ezen rettentő dolog miatt igasságos megindulásban lenni látnak, most már azzal az átkozott tsalárdsággal élnek ellenetek, hogy az *Északi Amerikai egygyesült Státusoknak* 's más nemzeteknek pártfogásával fenyegetnek benneteket. Annak meggondolása, hogy ily környülállások között mely könnyen megvakíttathatik az ember, engem arra kényszerít, hogy tegyelek bizonyossá benneteket affelől, hogy az említett egygyesült Státusok Országlószéke a világ előtt már sokkal több bizonyosságát mutatta a maga meszszelátásának; mint sem hogy feltenni lehetne felölle, hogy a legalatsonyabb bűnnek oltalmazására alkalmas lehessen, mellyet az a haramia tsoport elkövetett, melly a szegényég homályában születettvén, tsak efféle bűntételek által reménli, hogy magát a porból felemelheti; 's minthogy én itt most a politikai elmélkedésekbe hosszasan le nem bocsátkozhatok, tsak betsületemre mondom néktek azt, hogy *Martins Patriótát* 's az ő gonosz társait, az Egygyesült Státusok és a földnek minden nemzetei, megvetik, 's a magok hadi erejeket ily bünösöknek felsegélésére fordítani, bizonnyal nem fogják. Az én seregeim nem soká őszszegyülekezve lesznek körültem, hogy az úgynevezett *Provisoriai Patrióta Kormányozókat* 's ezen revolúciónak minden más csmeretes fejeit az ő rettenetes gonoszságokért megbüntessék. Kült *Bahiaba* Mártz. 29-dikén, 1817-ben.

— Aláírta: Gróf *Azcós*.“

Végezte a Londonban lakó *Brasíliai* ember' olkoskodásának, mellyet kiadás végett a *Timeshez* küldött: —

„Az Országlószéknek gyenge szívű po-

litikája 's kereskedésbéli tyrannussága, a katonaság' zsóldjának ki nem fizetése, a nagy adózás, a *Paraguay* 's *La Platai* vidéki tartományoknak meghódoltatása végett projektáltatott katonai kiírás (Conscriptio), mondatnak az Urak' újságleveleikben a *Brasíliai* nép' békételekedése' okainak lenni. En itt az Anglus újságokban kijött tikkelyeknek tulajdon szavaiat ide tévén, már most minden Portugallus és idegen embereket, a kik *Brasiliát* tsak legkevesebbnyire is esmerik, bizonyosságul hívok, hogy mondják-meg, hogy mind ezek a vádak nem tsupa köbtemények-é?

A gyenge szívű politika alatt, mint gondolom, egy olyan gyanakodó és tyrannus országlást kell értenünk, melly a lakosok szabadságát kisebbíti, minden beszédjeik és tselekedeteik után leskelődik, 's szembetünő igasságtalanságokat követ-el; de nem illik ám ez a lerajzolás a *Brasíliai* Országlószékre, melly a mellett is, hogy nintsen határok közé szoríttatva, még is nagyon szelid és atyai hatalommal élő országlást gyakorol. Ez *Brasiliában* gyakran maradnak bűnük büntetetlenül, de ártatlan embernek oka (a mely tekintetben valami ellenkezőnek előhozására mindeneket meghívok) a Fejedelem' igasságtalansága ellen panaszkodni, még soha se' volt. Ott a beszédbéli szabadság, pedig úgy, hogy vakmerő bátorsággá is vált, mindenütt meg van. A nyomtatásbéli szabadság ugyan nem állfenn törvényesen, de minden idegen újságoknak, még azoknak is, a mellyek egész függetlenséggel irattatnak, olvastatása szabad. A' vallás' dolgában legtökéletesebb türedelem uralkodik. Az eretneknyomozószerék, a melly Portugalliában sem nagy fontosságú dolog, *Brasiliába* soha be nem vitetett. A' *Brasíliai* Országlás' iparkodásának czélzása, eleitől fogva a' legnemesebb volt politika. Egy szóval, ha újításokat 's jobbításokat lehet is még ki-

vánni a' Brasiliai törvényhozásban 's kormányozásban: ezért tsakugyan nem érdemel az alattvalóktól gyűlöltetést az Országószék, 's felettébb nagy igazságtalanság volna a' mostani Monarkhát olyan fogyatkozásokért vádolni, mellyeket az időnek rozsdája okozott a' Státus' alkotmányában, 's a' mellyeket ő kétségkívül még jobbitani kívánt. —

„Kereskedésbeli tyrannusság!! Még egyszer elmondom, hogy a' *Brasiliai* kikötőhelyek minden nemzeteknek megnyitva vagynak. A' Brasiliai emberek eladhatják vagyonaikat tettések szerint akár a' hazában, akár idegen országokon. Betsétől 15 *per Cent* vámért minden Anglus portékát szabad bevinni Brasiába, a' mellyekért a' *La Platai* Spanyol tartományoknak kikötőhelyeikben 35. 's 40 *per Cent*et kell fizetni, 's pedig ezek is tsak a' revólúziótól fogva nyitatták meg néliük. Ezen kereskedésbeli tyrannusságra nézve többét szólnani nem szükséges: jól tudják az Anglus kereskedők, a' kik Brasiliával kereskedési közösségben vannak, hogy mit ér rájuk nézve ez a' kereskedés. —

„A' katonaság' fizettetésben talám lehetett Brasiliának némely tartományaiban (de én ezt sem mondom bizonyosan) valamelly fogyatkozás: de ez nem lehet közösséges, minthogy ezen országban, a' hol a' Kormányozás még nem állítottott bizonyos systemára, mindenik tartomány maga különösen fizeti a' maga őrző seregeit. De arról tsakugyan még is meggyőztetve vagyok, hogy a' Státusnak nagyobb részében jó rendel fizetik a' katonaságot, 's ez a' rossz, általjában, ha szintén meg volt is Brasiliában, tsak keres ideig tartó 's nem olyan nagy volt, mint némelyek kívánnák. Az igen nagy adóztatás tsupa bemis költemény, valamint szintén a' *La Platai* hadakozásért való szoros *Conscriptio* is. Az arra fordított seregek részint azon 5000 emberekből, a'

lik Európából mentek oda, a' Portugallus armadához tartoznak, 's a' *Lisbonai* közönséges kassából pontosan fizettetnek; részint olyan Brasiliai seregekből állanak, mellyek már régen a' Rio-Grande' határainál táboroztak, 's részint ezen tartományból részint a' *Saint-Pauliból* való származásual. Talám megtörténhetett, hogy az első expeditzióra valami kevés pénz a' *Rio-Janeirói* kintstárból is vétetett: de kétségkívül semmiben sem fog ez az expeditzió azonnal kerülni, mihelyest *Montevideónak* birtokába magát befészkelheti, mert azután tsak az a' vám élégséges fog erre lenni, a' melly ezen városban begyűl. Egy szóval hamislelkűség, hogy ez az expeditzió, melly Brasiában közönségesen jónak tartatik, adott volna okot erre a' támadásra. —

„Mitsoda egyéb nagy okát lehetne még hát ennek a' támadásnak a' nép békételenkedésében keresni? Én megvallom, hogy tsak kettőt tudok, a' mi Brasiában zúgolódást okozhatott; az első, azt a' különös kedvezést, mellyet Brasiában az Anglusok' kereskedése az 1810 diki esztendőben készült kőtéstől fogva talált; az 2dó, azt a' nagy engedelmességet, mellyel a' Brasiliai Országószék Anglia eránt a' Szeretsenvásárlásnak eltöröltetésére nézve viseltetett, 's a' Szeretsenvásárlást folytató Brasiliai 's Portugallus hajóknak az Anglus olázkodó hajók által való elfogdosztatását. Én itt nem akarok annak megvizsgálásába belé bocsátkozni, hogy ezek a' két környülállások is mitsoda fundamentumon épülhessenek: tsak azt mondom, hogy ez egygyik se' olyan ok, hogy az Anglus közönséget, melyhez én ezen szavaimat intézem, nagyon érzékennyé tenné a' Brasiliai insurgensok' ügyeránt. Ha az insurgensoket annak kívánása lelkesíti, hogy az ország' állapotját megjobbitsák, privilegiumokat nyerjenek, a' polgári szabadságot megerössittsék, a' melyre az Országlás 's annyival is inkább a'

Monárkha ellen való gyűlölségnek semmi igaz fundamentuma nem gerjesztheti őket, miért nem nyilatkoztatják ki 's miért nem kéri a' fogyatkozásoknak elhárítását, inkább, mint sem hogy egy tartományotkának ily éretlen függetlenség-nyilatkoztatásával állanak elő? éppen, mint ha a' több tartományok' segedelméhez bizonytalanságot tarthatnának, vagy pedig azt, hogy magokban fennállhatnak csak remélhetnék is. *Pernambuco*, a' Brasiliai tenger partnak éppen a' középeponjtján, valamint az északi úgy a' déli Spanyol (insurgens) tartománytól is 1000 Anglus (200 Német) mértföldnyire fekszik. Népe kevés, katonai ereje nintsen, a' szomszéd tartományok nélkül, élleme sints: hogy gondolhatja még is, hogy fenntarthassa magát, ha csak egész Brasilia ötét nem követi, pedig e' telyességgel meg nem fog történni, mert semmi közönséges béketelekedésre nintsen ok. Ha azt is meggondolja az ember, hogy a' Szeretsenek ezen országban legalább három annyin vagynak mint a' fejerék, valósággal elbámulhat rajta, hogy ezen utólsók között olyanok találathattak, a' kik revolúción jártatták észeket. Vannak, kik úgy vélekednek, hogy talán a' Spanyol insurgensek gyámulól fognak szolgálni a' Brasiliaiaknak is. Már megmútatták, hogy ezen kettők között semmi valóságos *analógia* nintsen: de ha akarnák is segíteni a' Spanyol insurgens tartományok a' *Pernambucóiakat*, nem tselekedhetnék a' nagy meszszeség miatt.

Nagy Britannia.

Glasgowban Jun. 7-dikén este véres vereskedés támadott a' katonaság és polgárság között. Mi okon, nem irják. A' lárma' indítói és részesei vizsgálás alá vonattattak.

A' *Yorki* Grófságban *Leeds* városában kijövő újságlevelek rút öszszeesküvésről irnak, melly a' nevezett és a' *Notting-*

hami Grófságokban föztett, de szeretsére kifutódott, hanem így is sok rendtelenséget okozott. Egy idő óta titkos társaságok tartólván, gonosz plánumok föztettek benne. A' támadásnak Jun. 8-dik vagy 9-dik napján kellett volna kiütönni. A' plánumot az öszszeeskütteknek egyikke árulta el, kik közzül 16-ton elfogattatván *Wachefieldbe* vitetettek. *Nottinghamba* 8-dikban érkezett meg a' Belső Ministertől a' jelentés, hogy ott a' következő napon fog kiütönni a' támadás, a' melly több Grófságokban meg van gyökerezve. Jun. 9-dikén reggel azonközben nagy zápor lévén, akkor megakadályoztatta az öszszegyülekezést: de délután csak ugyan nagy sokaság öszszegyülekezett, hanem a' lovaság által elszélesztetett. Az éjtzaka tsendesesen telt el. Más nap reggel ismét nagy sokaság kiállott puskával, 's hegyes törökkel felfegyverkezve az országútra, 's *Nottingham* felé kezdett nyomulni. A' száma szüntelen nevededett, az úton mindenütt pusztított. A' lárma kiemenetelét nyughatatlansággal várták, a' melly ugyan ámbár nem az országot fenyegette, de sok békességes lakosoknak vagyonát veszedelmezlette.

Londonnak *Combe* nevű polgárja, ki eddig a' Parlamentum' tagja volt, a' képviselőségről lemondván, újat választottak helyébe. Jun. 10-dikén ment véghez a' választás munkája. Legalább is 5000 választó polgárok voltak egygyütt. A' volksok többsége, *Woodnak*, az eddig volt Lordmájornak kedvezett, melly szerint ő velle megnevedett az alsó házban a' Ministerekkal ellenkező rész.

A' *Londoni Fekete Puja* nevű újságnak kiadója ellen pert indítottak, azért, hogy Lord *Castlereagh* és *Canning* ellen egy gunyolódó irást, 's az Országlovszék ellen is egy hasonló irást, adott ki. A' vádoltatott személy kívánván, a' törvények szerint a' nevezett két Ministereknak is meg kellett, mint bizonyságoknak

jelenni, melyre nézve oly nagy sokaság gyűlt össze, hogy koránt se térhettek mindenek be a törvénytérő szalába. Az Országglószéktillető irásért nem találták az Esküdtök bűnösnek lenni az újságit, 's az elsőre nézve sem bizonyos a dolognak hímenetele, minthogy az Esküdtök harmadfél óráig tartott disputálás után sem egygyezhettek meg egészen, 's hár-mak közülök csak a következők igen különös feltétel alatt esmerték meg bűnösnek lenni az irót: — „Ha a' mi országunk törvényei szerint az igazságnak kimondása, büntetéstérdemlő rágalmazás, úgy mi is kéntelenek vagyunk bűnösnek találni a' vádoltatott személyt.“ — A' népnek nagyon tettett ez az ítélettel; lár-más tapsolásra szolgáltatott alkalmatos-
ságot.

B e t s.

Méltóságos N. Lonyai és Vásáros Na-ményi *Lonyai Gábor* Cs. K. Camerárius urat, a' Sz. István Király' Rendje' Kis-keresztesét; *N. Ungvár* Vármegye' Főispányi Adminisztrátorát, megkülömböz-tett hűséggel és szorgalmatossággal való szolgálatai által szerzett érdemeit tekintvén ugyan azon Ns. Vármegyének Főispányává kinevezni méltóztatott ő Cs. Kir. Felsege.

Velenze városának nagy megtisztel-telése történt e' hónap' 9-dikén, midőn azt két Cs. Hertzegaszszonyok úgymint *Mária Ludovika* Fő és *Pármái* Hertzegaszszony, 's *Mária Leopoldina* a' Brasiliái Portugalliai és Algarbiai K. Koronaörökös Hertzeg Jegyese, meglátogatták. Egygyütt érkeztek meg ismérletlenül (*incognito*), megnézegettek az ott találtató ritkaságo-
kat, *Leopoldina* ő Fő Hertzegaszszonya a' theátromon is megjelent kevés ide-
ig, 's azután még azon késő este tovább indultak egygyütt *Stra* felé. — *Ferra-rában* Jun. 11-dikén vett bútsut ő Kir. Korona-Hertzegaszszonyása a' *Modénai*

Hertzegtől, a' hova ez eleibe ment vala, a' *Nápolyi Leopold* K. Hertzeg pedig se-leségestül, a' tengeren jöttek *Livornóba* eleibe bútsuvételre, a' hova 9-dikben ér-keztek meg, 's 11-dikben, minthogy még ekkor nem érkezett volt meg oda a' Fő Hertzegaszszony, tovább folytatták útjo-
kat *Florenzia* felé, 's ott találkoztak egygyütt. A' hajók, mellyek ő Fő és Ko-rona-Hertzegaszszonyaságát *Brasiliába* viszik, még 11-dikben nem érkeztek volt meg a' *Livornói* kikötőhelybe.

Örömmel említik honnyi Német új-ságleveleink, hogy a' Pruszsiai Országgló-szék, a' gabonának *Sléziából* 's a' *Posení* Nagy Hertzegségből *Austriába* való által hozattatását, melly eddig megtiltva volt, felszabadította, nem csak, hanem a' hü-velykes veteménynek, krümplinak, 's a' többi, kihozattatásokat is megengedte, a' melly nem kis megoltsításra szolgálhat nálunk ezen élelemre való dolgoknak.

Magyar országújságveleinkben ol-vassuk, hogy *Szerem* Vármegyének *Illor* nevü mezővárosában az ott elhagyattatva hevert viztsatornát, *Odescalchi Ino-cens* ő Hertzegsége nagy költséggel megnyittatja, hogy a' hegyen lakók 's vár-béliek is jó forrásvizet ihassanak. Mint-egy 3000 ölnyire újjittatnak meg ezen tsatornát, a' melly végre Május' 1-ső nap-ján pompás ajtatossággal való megszentel-tetése tartatott ott ezen nagy munkának.

Azt a' szerentséllen szabólegényt 's végre háziinast, kiről néhány hetek előtt körülállásosan megirtuk, hogy a' test-vér hugát, 's ennek gazdájának egy test-vér ötsét, a' konyhában egy súlyokkal miként verte föbe, 's a' t., tegnap fel-akasztották. A' bűnös 25, a' főbevert le-ányzó 43, 's a' főbevert úr 62 esztendő ember volt; ezek azolta mind ketten meghaltak.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Glogoni a' Nemet Katona Vidéken.

A' szomszéd Debellási Ekklesiának, és Helységnek nevezetes napja vala, Pünköszt Havának 18-dika, a' midőn ott T. Tudós Szatmár Némethi Sombók Kecze-ly Sándor úr 1. Kor. IV. 1. 2. szerént be-köszöntő Predikázióját tartotta. A' he- széd rövid, fontos, és ollyszívréható volt, hogy azon majd minden jelelővök öröm könnyeket hullattak, és a' mint egy rész- ről az által, a' tisztelt ifjú Predikátor úr, talentomának, és tudományának szép je- leit mutatta, úgy más részről minden halgatóiba maga eránt tiszteletet, ked- vességet öntött, 's egyszersmind tellyes bizodalmat nyújtott nekik az eránt, hogy reménységek, és várakozások, mellyel előre voltak eránta, és a' mellyet hozzá- ja való erős ragaszkodásokkal ki-mutattak- bé fog telyesedni. Az ezen oratori tüzze- l készült, és elmondott hathatós beszéd vé- gézetével, a' Predikátor úr, a' Keresztség- Szent Sakramentomát szolgáltatatta ki, kis- dedeket avatván be az Isten Anyaszentegy- házába, mellyet követett a' Házassági Ce- remonia, ezt ismét az újonnan választott Ekklesiái Elöljáróknak 's végre a' Bábák- nak felésketése. Diszesítették a' gyüleke- zetet jelenlétekkel a' környékbéli Pap úrak, és Predikátor úrak, a' Glogoni Nemes- Compániának kiküldött Tisztjei, és a' helybéli Katona Tiszt úr. A' Katonáság az Isteni Tisztelet alatt nyolcz izben adott Sálvét, mellyeknek a' Helybéli ágyúk fe- lelgettek vissza. Dálben az ebéd felett, az ő Császári Királyi Felségének, a' Ma- gyar Hazának, a' Nemes Regiment, és Com- pania Tisztjeinek, az ifjú Predikátor úr- nak, és minden érdemes jelenlévőknek

egességéért, 's békességéért taratzkodó szól- lása között számos poharak ürítették ki. A' katonaság eránt pedig különösen a' Predikátor úr szíves hajlandóságát azzal mutatta meg, hogy fejenként mindenik- nek egy egy itze bort adatott. Ennek az érdemes, és maga kedveltető ifjú Predi- kátor úrnak, a' ki a' hazában szerzett tudományát a' külső országi virágzó Aka- démiákban nevelte, és a' hazában, 's az Európai pallérozott országokban tett út- zása által magának szép esmérctet, és ta- pasztalást szerzett, közünkbe lett jöve- telen örvend vidékünk.

Debellas leg - szebb renddel épült magyar helység az országban. Most 25- dik esztendeje, hogy késztek meg-ülni, de kies, és a' kereskedésre nézve alkalmatos fekvése, mint szintén kövér, és termékeny földje, melly a' Regimentbe az elsők közül való; mindennünnon, kivált pedig az Al-földről oly sok Református magyar lakosokat vont ide; kikből áll az egész helység, hogy már a' Glogoni Ne- mes Compániában, melyben essik a' leg- népesebb, és még most is oly sokan for- ranak ide, a' tilalom mellett is, hogymár a' múlt őszszel, a' sellérek száma a' la- kosokét meghaladta: — A' mi katona vi- dékünkön Pünköszt havának első napjától fogva oly melegek a' napalok, hogy ka- nikulában is számot tennének; Esső tsak mostanában volt néhol valami kevés, erős, és száraztó szelek uralkodnak, mellyek az őszsze-vert Felegetket a' Dunának, és a' Török földnek nyomják, melly miatt az tavaszi vetés átaljában sénlik, de az ősz- az őjtzakai erős harmatok által elevenen tartatik, magát oly szépen mutatja, hogy sok helyen nem kevés tsudálkozásunkra kö- fal módjára áll.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Jun. 24-dikén 334 $\frac{2}{3}$ — 25-dikén 335 $\frac{1}{2}$ — 26-dikén 333 $\frac{3}{4}$ — forintot.
Vége az I-ső fél Esztendőnek,